

Ljubljana, 15 april 2020

PREDLOG ZA NADGRADNJO UKREPOV ZA PODORO RAZISKAVAM IN RAZVOJU V GOSPODARSTVU TER UČINKOVITI IZVEDBI S4

Spoštovani!

Corona kriza prinaša s seboj številne nove razmisleke. Dejstvo je, da bodo potrebne številne spremembe v poslovanju podjetij, potreben bo razvoj novih izdelkov, storitev, procesov in poslovnih modelov, vendar pa zaradi zagotavljanja konkurenčnosti slovenskega gospodarstva na globalnem trgu potrebujemo tudi nabor podpornih ukrepov, ki bodo usmerjala podjetja in jih podpirala na način, ki bo multipliciral učinke razvojnih sredstev.

SRIPI, strateška razvojno inovacijska partnerstva smo usmerjeno s svojim delovanjem v to, kar izraža samo ime: delujemo na strateškem nivoju, skupaj s partnerji razvijamo strategije razvoja posameznih področij slovenskega gospodarstva, vzpodbujamo raziskave in razvoj in povezujemo partnerje pri oblikovanju skupnih projektov. Prizadevamo si, da so projekti ambiciozni in da presegajo t.im. inkrementalne inovacije s ciljem dosegati prebojne rezultate, ki prinašajo konkurenčne prednosti na globalnem trgu.

Zaradi našega poslanstva še posebno pozornost posvečamo pogojem, v katerih naši člani razvijajo nove rešitve in zaradi neposredne komunikacije s člani tudi razumemo, kako posamezni ukrepi vplivajo na njihov razvojni in inovacijski potencial.

Zaradi navedenega predlagamo, da se ob prenovi sheme državnih pomoči za delovanje SRIPov upošteva sledeče:

1. STRATEŠKA RAZVOJNO INOVACIJSKA PARTNERSTVA SO POMEMBEN INŠTRUMENT IZVAJANJA STRATEGIJE PAMETNE SPECIALIZACIJE IN RAZVOJA PODPORNEGA OKOLJA IN POTREBUJEJO STABILNO PODORO OSNOVNEGA DELOVANJA

Predlog: Država sprejme zavezo, da bo oblikovala dolgoročno in stabilno podporo delovanju SRIPov.

SRIPi so ključen instrument izvajanja strategije pametne specializacije, rezultati delovanja SRIPov tudi potrjujejo upravičenost podpore njihovemu delovanju, zato je smiselno vzpostaviti SRIPe po vzoru drugih držav s sodobnimi modeli podpore gospodarstvu in znanosti **kot trajen inštrument z ustrezno umeščenostjo v modele sofinanciranja**. Slovenija bi morala podpirati delovanje SRIPov kot ključnih nosilcev

strategije pametne specializacije na način, ki bi SRIPom zagotavljal stabilnost in trajnost delovanja. 100% financiranje najpomembnejših fiksnih stroškov, torej stroškov dela dveh FTE in stroškov za osnovno delovanje SRIPa (osnovna najemna prostora za delovanje, osnovna oprema prostora, osnovna komunikacijska in računalniška oprema). Opredeliti bi bilo potrebno, kaj so ključne ciljne naloge SRIPa, ki jih tak način financiranja podpira. Izvajanje vseh dodatnih aktivnosti bi SRIP pokrival s članarinami in 50% sofinanciranjem.

2. SRIPI KOT STRATEŠKI SOGOVORNIK PRI OBLIKOVANJU INDUSTRIJSKE POLITIKE IN RAZVOJNE STRATEGIJE SLOVENIJE

Predlog: SRIPI so vključeni v oblikovanje strateških dokumentov in zakonodaje, ki se nanaša na specifična področja njihovega delovanja.

SRIPI imajo s svojimi člani, tako gospodarstvom, kot znanostjo in drugimi deležniki najgloblji vpogled v strateške globalne trende na področju posamezne domene, poznajo razvojne potenciale in kapacitete svojih članov in so hkrati vpeti v mednarodni prostor zaradi česar s v svojih akcijskih načrtih jasno predstavljajo smeri razvoja prioritetenih področij. Z neposrednimi kontakti s partnerji iz vseh sfer poleg tega prepoznavajo njihove potrebe in jih lahko kompetentno usklajujejo s politiko razvoja države v okviru oblikovanja industrijske politike strategij razvoja in zakonodaje.

3. SRIP KOT STRATEŠKI SOGOVORNIK PRI OBLIKOVANJU RAZPISNIH TEM

Predlog: Model sofinanciranja raziskovalno razvojnih projektov se spremeni po vzoru Obzorja 2020, država razpisuje teme, vezane na vsebine akcijskih načrtov z vnaprej znanim proračunom za posamezno vsebino.

Z modelom razpisa vsebin, ki bi jih država podprla z vnaprej znanim proračunom in okvirno višino razpisanih sredstev po vsebinah, ki jih pokrivajo SRIPI in opredeljeno višino sredstev za posamezno področje bi država strateško usmerila razvojna sredstva na področja, ki jih podpira s strategijo pametne specializacije, načrtno bi usmerjala razvoj, SRIPI pa bi bili tisti sogovornik, ki bi pomagal pri oblikovanju razpisnih tem.

4. PODALJŠANJE TRETJE FAZE DELOVANJA SRIP-OV V LETO 2023

Predlog: Zaradi corona krize se za vsaj pol leta podaljša tretja faza delovanja SRIPOV, za ta čas se dodelijo sredstva za delovanje (že v skladu s predlogom v točki 1)

Zaradi corona krize bodo številni projekti podjetij zamaknjeni vsaj za čas trajanja pandemije, v določenih industrijah pa se bodo vplivi kazali bistveno dlje, zato bodo podjetja morala velik del svojih aktivnosti preusmeriti v ohranjanje trga in posledično zaposlenih. Podaljšanje tretje faze delovanja SRIPOV za izvedbo načrtovanih aktivnosti in doseganje ciljev je torej nujno.

5. VKLJUČITEV SRIP-OV V SHEMO POMOČI - ANTI CORONA ZAKON

Predlog: poleg gospodarstva bodo zaradi corona krize prizadeti tudi SRIPi, zato je nujno potrebno zagotoviti likvidnostna sredstva za delovanja SRIPov.

Nekateri člani SRIP mogoče ne bodo zmogli plačila članarine za leto 2020, zato bi v primeru, da ne bo mogoče zagotoviti SRIPom osnovnega preživetja, kot je predlagano v točki 1, bilo potrebno vključiti SRIPe v sheme pomoči, tako da bi lahko ohranili nemoteno delovanje.

Poleg tega so za uspešnejše koriščenje kohezijskih sredstev nujno potrebne določene spremembe v shemah sofinanciranja podjetij na področju raziskav in razvoja:

6. VELIKA PODJETJA SO NOSILCI VELIKIH PREBOJNIH PROJEKTOV

Predlog: Velika podjetja so v bistveno večji meri kot do sedaj upravičena do kandidiranja na javnih razpisih.

Velika podjetja imajo razvojni potencial, razvite trge, razvita partnerstva in razvojne kapacitete, ki omogočajo oblikovanje, vzpostavitev in realizacijo velikih projektov, ki pomenijo pomemben preboj v iskanju novih rešitev, in s tem pridobivanje konkurenčnega položaja na trgu. Vendar pa se slovenska velika podjetja na globalnem trgu soočajo s konkurenco ki je več deset do stokrat večja od naših velikih podjetij, delijo pa si isti trg in bijejo isti konkurenčni boj. Kljub temu so velika podjetja v bistveno slabšem položaju, saj so izločena iz večine podpornih instrumentov kot upravičenci do sofinanciranja ali imajo prenizke ravni sofinanciranja razvoja na kar smo večkrat opozarjali.

7. MALA IN SREDNJA PODJETJA SO NUJNI PARTNERJI V PROJEKTIH

Predlog: Mala in srednja podjetja naj bodo nujni partner v raziskovalno razvojnih projektih tako, kot do sedaj.

S svojo fleksibilnostjo, specifičnimi znanji in kompetencami mala in srednja podjetja pomembno dopolnjujejo projektne vsebine, s povezovanjem velikih podjetij z malimi in srednjimi pa omogočamo razvoj in krepitev raziskovalno razvojnih ekosistemov, ki ohranjajo svoje poslovne povezave tudi po zaključku projektov.

8. JAVNE RAZISKOVALNE ORGANIZACIJE MORAJO BITI PARTNERJI TUDI V PROJEKTIH Z VISOKIM TRL

Predlog: Javne raziskovalne organizacije naj bodo nujni partner v raziskovalno razvojnih projektih, vendar z zadosti visoko stopnjo sofinanciranja, da bodo za to motivirane.

Če želimo resnično povezati znanost z gospodarstvom, je potrebno javne raziskovalne organizacije vključevati v vse faze razvoja do industrializacije, seveda na primeren

način, pri tem se po izkušnjah nivo in kakovost sodelovanja bistveno izboljšata, če javne raziskovalne organizacije nastopajo v projektih kot partnerji s svojim deležem odgovornosti. Sofinanciranje mora biti v tem primeru ustrezno visoko (ne pa 100%), merilo za določanje stopnje sofinanciranja mora biti v projektih z visokimi TRLji enako, kot pri podjetjih, torej se za vsako pravno osebo ovrednoti vrednost njihove realizacije, ki izhaja iz tržne dejavnosti (torej prodaje izdelkov in storitev in ne prihodkov iz naslova sofinanciranja) ter števila zaposlenih, ki delajo na tržnih projektih. Ponovno naj se uvede vavčer kot kratkoročni mehanizem za promoviranje in sofinanciranje RR sodelovanja ter pretoka znanja med industrijo in JRO-ji.

9. PRIJAVE NA RAZPISE IN POROČANJE JE POTREBNO POENOSTAVITI

Predlog: v celoti se uvede način oblikovanja razpisov po vzoru Obzorja 2020.

Predlagamo prijave na razpise in poročanje po vzoru evropskih projektov. V letih sofinanciranja evropskih konzorcijev skozi inštrumente okvirnih programov, Obzorja 2020, Obzorja Evropa in drugih ostajajo prijavi obrazci nespremenjeni, model sofinanciranja in upravičenih stroškov prav tako, poročanje pa je učinkovito in enostavno. Z modelom razpisa vsebin, ki bi jih država podprla z vnaprej znanim proračunom in okvirno višino razpisanih sredstev po vsebinah, ki jih pokrivajo SRIPi in opredeljeno višino sredstev za posamezno področje bi država strateško usmerila razvoja sredstva na področja, ki jih podpira s strategijo pametne specializacije, načrtno bi usmerjala razvoj. Program, katerega osnova so akcijski načrti SRIPov je znan, roki odpiranja javnih razpisov naj bodo objavljeni vsaj za leto vnaprej, s čimer dobimo stabilen model, deležniki lahko pripravijo bistveno kakovostnejše projekte in jih tudi bolje izvedejo. Rezultat glede na vložena sredstva se bistveno poveča.

10. STOPNJE SOFINANCIRANJA MORAJO BITI VIŠJE

Predlog: Stopnja sofinanciranja naj bo enaka, kot v projektih Obzorja 2020, torej minimalno 70%.

Sofinanciranje mora biti namenjeno ambicioznim projektom z visoko zastavljenimi cilji (beyond-state-of-the-art), vendar so taki projekti po svoji naravi tudi bolj rizični. Zaradi tega mora država kot pomemben člen v javno zasebnih partnerstvih nujno prevzeti svoj del odgovornosti, kar naj se odraža v višjih stopnjah sofinanciranja. Menimo, da bi morala biti minimalna stopnja sofinanciranja zato vsaj na nivoju 30% vrednosti upravičenih stroškov, nikakor pa ne bi smeli projekte sofinancirati v celoti (100%).

11. KATEGORIJU UPRAVIČENIH STROŠKOV JE POTREBNO POENOSTAVITI

Predlog: Pavšal naj se poveča na 25% upravičenih stroškov.

Velik del stroškov se lahko pokrije v obliki pavšala, vendar je potrebno ovrednotiti pavšal v odstotku od celotne vrednosti projekta in ne samo od vrednosti vložene delo. Primer: nakup opreme zahteva delo nabavne službe, ki ni upravičen strošek

projekta, je pa nujno potreben strošek. S celotnimi stroški kot osnovo za izračun pavšala bi tak strošek lahko pokrili. Med upravičene stroške je potrebno umestiti tudi pripravo investicijskih načrtov.

12. ZA KONKURENČNOST GOSPODARSTVA NUJNO POTREBUJEMO PODPORO PRI VLAGANJU V OPREMO

Predlog: med upravičene stroške projektov z visokimi TRLji se umesti tudi visoko avtomatizirana proizvodna oprema.

Če želimo vzpostaviti vrhunsko proizvodnjo, so investicije v proizvodno opremo nujno potrebne. Pri tem seveda ne smemo podpirati nakupov opreme, ki je standardna in ne prinaša novih rešitev v proizvodne procese temveč razvoj in nakupe opreme, ki ima integrirane najnovejše rešitve Industrije 4.0, sensoriko, strojni vid, umetno inteligenco, 3D tisk, Lep primer celovitega programa je primer iz Italije ([Impresa 4.0](#)), ki je zakonsko vzpostavil pravila in mehanizme podpore in financiranja implementacije industrije 4.0.

13. SOFINANCIRANO BI MORALO BITI VKLJUČEVANJE V MEDNARODNA ZDRUŽENJA IN MEDNARODNE ORGANIZACIJE PODPORNEGA OKOLJA

Predlog: Članarine v mednarodnih združenjih in organizacijah podpornega okolja so upravičen strošek v raziskovalno razvojnih projektih

Tako SRIPi, kot podjetja morajo biti čim bolj prisotni v evropskem prostoru, za kar je najustreznejše orodje članstvo v mednarodnih združenjih. Članarine so za podjetja velik strošek, za SRIPe pa predstavljajo lahko tudi visok delež vseh letnih prihodkov. Višja stopnja sofinanciranja članarin bi vzpodbudila in omogočala tako SRIPom, kot podjetjem, da bi se intenzivneje vključevala v mednarodna združenja, s tem bi dobila dostop do pomembnih informacij o strategijah razvoja, neposreden kontakt s ključnimi razvojnimi skupinami in ključnimi igralci v industriji, možnost sooblikovanja razvojnih projektov in vzpostavljanje strateških partnerstev. Za SRIPe je strošek umeščen v kategorijo osnovnega delovanja (100% sofinanciranje), za podjetja pa se uveljavlja v okviru posameznega raziskovalno razvojnega projekta z navedbo navezave vsebin združenja na projekt (velja seveda načelo enkratnega sofinanciranja).

14. MODEL SOFINANCIRANJA MORA BITI USMERJEN V PRIHODNOST BOLJ, KOT V RAZVOJ »CORONA« REŠITEV

Predlog: Corona ukrepi naj bodo zastavljeni dovolj široko, da bodo podjetja pripravila na nov zagon in novo realnost poslovanja.

Razmišljati moramo strateško in dolgoročno in z mislijo na to, da bo corona kriza minila mogoče hitreje, kot bomo lahko razvili rešitev, primerno za blaženje njenih učinkov. Novi ukrepi podpore razvojnim projektom morajo torej predvsem pomagati

podjetjem ohranjati in povečevati tržne deleže in razvijati rešitve, ki jih bodo dvignile na višji nivo poslovanja.

15. VKLJUČEVANJE NOVIH TEHNOLOGIJ V RAZVOJNE PROJEKTE

Predlog: v raziskovalno razvojnih projektih naj bo posebej vzpodbujeno vključevanje novih in / ali omogočitvenih tehnologij.

Evropski Zeleni dogovor («Green Deal») daje jasne smernice prihodnjega razvoja Evrope v visokotehnološko družbo brez škodljivih emisij. Javni razpisi naj zato še posebej vzpodbujajo (dodatno točkovanje ali višji delež sofinanciranja) vključevanje tako novih tehnologij (3D tisk, strojni vid, umetna inteligenca,...), kot standardnih omogočitvenih tehnologij v oblikovanje novih rešitev. Posebej naj bo izpostavljena tudi potreba in ambicija po razvoju novih in / ali omogočitvenih tehnologij, saj s tem lahko dosežemo pomembne preboje na globalnem trgu.

16. VZPOSTAVITEV PILOTNIH CENTROV ZA RAZVOJ IN UVAJANJE NOVIH TEHNOLOGIJ

Predlog: Pod okriljem SRIPov se oblikujejo in izvedejo investicije v vzpostavitev pilotnih centrov povezovanja znanosti z gospodarstvom na prioritarnih domenah strategije pametne specializacije.

Po vzoru številnih uspešnih primerov tudi Slovenija potrebuje stičišča znanosti in gospodarstva, ki tesno povezujejo kadre iz obeh sfer na konkretnih razvojnih projektih. Z investicijami v centre, ki bi pokrivali najpomembnejše razvojne izzive posameznih domen strategije pametne specializacije bi omogočili uporabo vrhunske raziskovalne in merilne opreme za razvoj in prototipiranje novih prebojnih izdelkov, centri bi pomembno podpirali izvajanje strategije pametne specializacije, saj ugotavljamo, da je ravno tehnološka opremljenost šibka točka, ki v veliki meri onemogoča prehod na višjo in zahtevnejšo fazo razvoja in uvajanja novih tehnologij.

17. SOFINANCIRANJE VELIKIH STRATEŠKIH (FLAGSHIP) PROJEKTOV

Predlog: Oblikuje se inštrument v obliki stalno odprtega razpisa za sofinanciranje velikih strateško pomembnih projektov javno zasebnih partnerstev.

Za velike prebojne in celovite projekte, ki bi predstavljali preboj tudi na mednarodnem nivoju in ki bi vključevali vse deležnike, znanost, gospodarstvo in državo, bi potrebovali stalno odprt razpis, ki bi omogočal prijavo takrat, ko bi bil projekt pripravljen. Ocenjeval bi se strateški pomen projekta za gospodarstvo in državo, sofinanciranje bi moralo biti višje, kot za običajne projekte sofinanciranja.

18. FINANCIRANJE MLADIH RAZISKOVALCEV V GOSPODARSTVU

Predlog: ponovno se uvede inštrument Mladi raziskovalci v gospodarstvu

Doktorji znanosti v gospodarstvu predstavljajo veliko dodano vrednost tako za podjetja kot za raziskovalne institucije, ki delajo z njimi, saj obvladajo tako raziskovalni kot industrijski pristop k reševanju problemov in razvoju izdelkov. Ker si mala in srednja podjetja mlade raziskovalce težko finančno privoščijo, bi ta instrument pomagal tudi k dvigu kompetenc SME.

19. AVANSI ZA ODOBRENE PROJEKTE SOFINANCIRANJA

Predlog: za vse javne razpise se uvede možnost koriščenja 20% avansa brez zahtevanih garancij

Z izplačilom avansa za izvedbo projekta v višini 20% vrednosti projekta brez zahtevane garancije (le-te pokrije država s ciljem vzpodbujanja razvoja), kar bi omogočili hitrejši zagon in lažjo odločitev partnerjev, da vstopijo v projekt. Za SRIPe bi izplačilo avansa pomenilo lažje izvajanje akcijskih načrtov, in s tem nemoteno delovanje SRIPa.

20. VZPOSTAVITEV PLATFORME ZA NAPOVEDOVANJE KOMPETENC

Predlog: Pristojno ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve takoj prične z aktivnostmi vzpostavljanja Platforme za napovedovanje kompetenc

Vlada Republike Slovenije na 41. redni seji dne 29. 8. 2019 pod točko 1.3 sprejela naslednji sklep: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in Službo Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko začne z aktivnostmi za postavitve platforme za napovedovanje kompetenc, ki naj bi jo upravljalo ministrstvo, (MDDSZ) s kompetencami pa polnili SRIP-i. Ker bodo po Korona krizi ter v luči zelenega dogovora potrebna nova znanja, mora država čim prej vzpostaviti Platformo za napovedovanje kompetenc za celovito napovedovanje potreb po kompetencah za obdobje 7 let in naprej, ter povezovanje napovedanih kompetenc s pravočasnim razvijanjem ustreznih programov izobraževanja in usposabljanja na celotni vertikali.

Lep pozdrav,

Tanja Mohorič, SRIP ACS+ v imenu Delovne skupine koordinatorjev SRIPov in horizontale:

Dr. Alenka Rožaj, SRIP ZM

Vesna Nahtigal, SRIP MATPRO

Dr. Dragica Marinič, SRIP KG

Mag. Matej Gajzer, SRIP PSIDL

Rudi Pajntar, SRIP TOP

Dr. Nevenka Cukjati, SRIP PMiS

Dr. Tatjana Zagorc, SRIP hrana

Dimitrij Piciga, SRIP Turizem

Andreja Lampe, Horizontala IKT

